

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csőtörtőkön és szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. ó. Hirdetési ár: négyhasábos sorvált először 7 kr., másodikor 6 kr., harmadszor 5 kr., negyedszor 4 kr., ötödikre 3 kr. Hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, február 11-kén 1862.

(D) Mulassuk magunkat egy pár változattal azon thema felett, melyet a nemes szász universitas hetes bizottmánya az Erdélyt lakó nemzetiségek szép harmóniája végett felállított, s mely thema röviden ezen országgrésznek külön nemzeti területekre felosztása.

Hogy ezen fogalom minőségét észlelhessük mulhatlan szükség számba vennünk azt is, mi az a mit eddigi intézvényeink s országsszerkezetünk a nemzetiségeknek biztosít?

A magyar királyság minden népei szabadságának bázisa a megye. Eddigél ott áll a törvényhozás, hogy a megyék autonómiájában minden nemzetiség teljes jogegyenlőséggel érvényesítheti önmagát; s miután a magyar királyság nem egyéb mint a megyék complexuma, s az ország souverainitása nem egyéb, mint a megyei erők és közszellem összefolyása érintkezésben az uralkodói hatalommal: sem vállás, sem nemzetiség, sem rang nem szolgál akadályul arra nézve, hogy valaki a választási jog és fejedelmi megerősítés alapján minden hivatali polezra eljusson; semmi sem akadályozza a királyságunkbeli nagyobb nemzetiségeket, hogy saját nemzeti nyelvöken pereljenek a törvény előtt, s oráljanak a mennyit tetszik a zöld asztaloknál. Semmi sem áll útjában az ország részéről arra nézve, hogy minden nemzet fia állítson tanodákat, színházakat, muzeumokat s egyleteket, nemzeti bankokat, hitelintézetet, egy szóval mindent, a mi egy nemzet javára lehet; s a megyei élet, a megyék kölcsönös összeköttetése alkalmat nyújt a nemzet fiainak egymással érintkezésére a végett, hogy az ily üdvös eszméket kiviessék. Ebben a nemzeteket mi sem gátolja, ha csak felülről nem gátoltatnak. A nemzeti nyelv mindenre nézve érvényes levén a megyékben, ugy a közigazgatásnál, valamint a törvénykezésnél, s ugy a vallásos mint minden politikai ügyekben, ennek természetes következményei, hogy magasabb hivatalokra minden nemzetből kell alkalmazni, valamint az is, hogy az ily nagyobb nemzetek nyelvét minden magasabb tisztséget viselőnek tudnia kellvén, minden municipalis nyelv, minden más ajku iskolákban is köteles tantárggyá válik. Az országképviselőt, a megyék vagy választó kerületek kifolyása levén, nagyon természetes, hogy az országgyűlésben s így a legislatióban minden nemzet saját közvéleményét és érdekeit kellőleg képviselteti. Ha minisztérium, ha cancellaria viszi a kormányzást, ott minden nemzet s minden hitfelekezet szakavatott fiainak állomást kell nyitni, mert különben nem lehet kormányozni, kivált felelős miniszteri rendszerrel éppen nem.

Im ez vázlata annak, a mit a magyar királyság intézvényei, a megyei élet, a népképviselőt és felelős kormány alapján a nemzetiségeknek biztosítanak: azaz adnak éppen annyit a románoknak, németeknek, szlávoknak, a mennyit a magyaroknak, sem többet, sem kevesebbet.

Midőn tehát a szász hetes bizottmány a megyei felosztást területi felosztással kívánja potenciozni, kérdésen kívül többet akar adni a népeknek, mint a mennyit a municipium megadhat. Annyit legalább mindenestre kíván megadni, a mennyit mint területi jogot (mit hibáson neveznek nemzetterületi jognak, miután az ős diploma szerint azon földet a vlakkok és besenyők pari jure kellett volna mindig, hogy birtokolják) a fundus regius magának ekkorig jó szerencsével megtarthatott.

E szerint tehát a megyei autonómiát a hetes bizottmány habár ki nem mondja, de bizonyosan a területi autonómiával kívánja megkoronázni. Nagyon természetes, mert másképp a nemzetiségi területnek nincs értelme, másképp csak ott állunk, a hol a municipiumokkal.

Lássuk tehát Erdély képét a hetes bizottmány panorámájában.

Nemzetiségi terület tehát legelőbb illeti itt azt, a ki legelőbb, és ez országban csak is egyes egyedül birt saját tiszta nemzeti területet t. i. a székelyt, minthogy az ő földjén senki sem birtokolhatott, a ki nem volt székely, s a földhöz sem a magyar állam-

nak, sem másnak nem volt soha semmi tulajdonosi, t. i. elkobzási s adományozási stb. joga; ő hozta magának saját intézvényeit. ő intézte területének minden közügyeit s az összes királyság irányábani haditartozását.

Tehát a hetes bizottmány „legyen“ szavára a székelyföld ős joga visszaállítatik, a mint volt a magyar királyok alatt.

A székely grófi címzet ő felsége visszaadja a székelyföld kormányzójának, és a székely nemzeti gyűlést, mely soha el nem töröltetett, föllevenített. Ez igen természetes, mert a Gleichberechtigung elve szerint, ha van szászgróf, miért ne legyen székely comes, s ha van szász universitas, miért ne legyen székely nemzeti gyűlés? Ez csak logika, sőt ezen intézvények visszaállítása nélkül a nemzeti területnek nincs is értelme, e nélkül csak a municipiumoknál állunk, s nincs miért törjük a fejünket más felosztási formákban.

Ezzel tehát tisztában vagyunk!

A szász nemzet területét megosztja a vlakkokkal és bisenusokkal, vagy is, hogy együtt ne bajlódjanak, kiadja részöket a románoknak ott, a hol ez utóbbiak szám és birtok szerint absolut többségben vannak. Minthogy pedig a szász föld polgárilag volt szervezve, s városok uralkodtak a falukon, s a városok impopulatioja lényeges, lehet egy osztani fel a dolgot, hogy szász atyáinkfiaink ezen terület-kiszakítás ne sok áldoztat kerüljön; a nyereségy mindenestre szép lesz, egy eldisputálhatlan tiszta szászgrófság és szász universitas, hol a városaik mellé rekedt vlakkoknak és bisenusoknak csak ugy lesz szavuk, ha a városi erős burocracia ugy akarja.

Tehát ezzel is tisztába vagyunk.

Hanem minthogy a szászok a románokkal a birtok tekintetbe vételével osztottak, tehát kérdésen kívül így kell osztani kiválólag a magyaroknak is mint par excellence physiocra nemzetnek. Ergo a Szebenből és Szászvárosszékéből kiszakadott oláh terület képez egy kenézséget, Fogaras mást, Naszód a harmadikat, s még Hunyadmegyét Dévánál ketté vágják, s Fehérvár felé keresztül metszve Fehérmegyét is a havasain keresztül a gyalui havasokig, s onnan fel a Küiküllő völgyén Balászfalváig, állítanak egy pár más kenézséget. Egyébütt alkalmasint a magyaroknak a több birtok. Vagy még tehetnek vagy egy Naszódvidékszerű kiszakítást.

A magyar nemzet ekkor azt mondja: jól van Főlséges király, ha ős területi jogunkat visszaállította főlséged, ha a szászoknak, székelyeknek grófjukat, nemzeti gyűléseiket visszaadta, méltóztassék nekünk is visszaadni vajdánkat s annak jogait, mert különben nincs értelme a nemzetterületi felosztásnak, különben csak a municipalis jognál állunk, s az egész nemzet-területi jog csupa comoedia volna. Továbbá, minthogy mi most is éppen ugy magyarok vagyunk mint voltunk a separatio előtt, kívánjuk, hogy menjünk a közös nemzeti gyűlésre mint mentek őseink — a Rákosra.

Természetes, hogy román atyáinkfiaink is éppen ily joggal egy vajdát, vajdai törvényszéket és nemzeti gyűlést követelnének; vagy pedig miután látnák, hogy nagyon is együtt laknak a magyarokkal, látnák, hogy akárhogy osszák fel a földet, vagy a magyar birtok szenved az oláh kizárolagos felsőbb-ség miatt, vagy a román népszám szenved másélyt a magyar felsőbb-ség miatt, azt mondanák: üssük össze a konyhát, legyen egy vajdánk s egy alvajdánk, ha egyik román, a másik legyen magyar, legyen vajdai törvényszékünk s politikai belkormányunk kiállítva egyenlő számú tanácsosokból, legyen közös gyűlésünk Pesten, hol feltaláljuk Királyhágón túli román véreinket is, segítsünk kölcsönösen egymás baján.

Valamelyik történnék a kettő közül. Első esetben lenne egy székely, egy szász, egy román, s egy magyar terület; utóbbi esetben lenne egy székely, egy szász, s egy magyar-román terület.

Mindenik terület saját belügyeire nézve alkotmányozó joggal bírván, Erdély mint ország ugyan

valóban megszűnnék létezni, s ime így is az unional állanánk. A közöttünk felmerült nemzetközi ügyekben, ugy mint volt a magyar királyok alatt, egyedül a magyar király s ezen királyság országgyűlése dönthetne, melynek természetesen mi is éppen ugy részesei volnánk, mint voltak apáink a separatio előtt.

A szász program igaz, hogy ezen központ jogokat egy oszthatlan Ausztrianál képzeli; azonban meg kell gondolni, hogy a Szebenvize s még a Maros és a Jalumnieza is közelebb van Saxenlandhoz, mint a Lajtha s a mi még nagyobb dolog, közbül áll az egész magyar királyság. Bizonyosan ily ódon-ny politika legkevésbé rontana meg minket székelyeket és magyarokat. Mi mint a macska, mindenképp lábra fogunk esni bizonynal.

Hanem aztán ha észleljük annak a kormány-nak, annak az uralkodónak helyzetét, a kinek egy birodalmat ily nemzetiségi területre osztva kellene kormányozni, megvalljuk, hogy e helyzetet irigylendők nem találjuk. Hányféle befolyásnak, hányféle izgalomnak lennének kitéve a külön államok felé gravitáló autonomicus nemzetiségek!

Gondolja el mindenki ezt s vallja meg igaz lelkére, lehet-e kormányozni álladalmat a nemzeti területek basisán? A román, mint saját területén souverain nép, megtámadná a magyart, mint a druz a maronitát, a székely gyorsan nemzeti gyűlést hirdetne, széthordatná a véres kardot s rohanna megtámadott testvérei védelmére; ekkor Romániából jönének át a román atyafiak, a Tisza mellől a magyar atyafiak... Az Isten örizzen mennyi bolondot elkövetnének ezen kis státusok in statu!

Mi szentül hiszszük s tökéletesen meg vagyunk győződve, hogy soha az uralkodó felség ily területi felosztásokba bele nem fog egyezni; mert egyenesen kimondjuk, hogy a mostani államfogalmak szerint egy monarchiát így kormányozni teljes lehetetlenség.

Még csak a következőket adjuk e kérdéshez. A hetes bizottmány territorialis nézetével, a mellett, hogy a hatóságok területét biztosító unionis eskü ellen cselekszik, magát a szász nemzetet desavouata, mely 1848-ban az erdélyi s magyarországi közös országgyűléshez benyújtott emlékiratban, valamint az 1850 január 12-kén hozott egyetemi határozataiban mindig a meglevő territoriumok eldarabolása ellen nyilatkozott. De hisz miért ne lehetne a politikán változtatni, hisz ez az exigentiák tudománya; miért ne lehetne a románok egy részének kedves álmát teljesíteni, hogy ezáltal elveszítsék ök a valót, s szász atyáinkfiaink mentve legyenek egy más osztozástól, mely fontosabb mint oly territorium kiszakítása, hol a román tömeg a szásztól kiválasztatott? A szászok diplomája azt mondja: „Incipiens a város usque ad Barolt, cum terra Saebus et Daraus unus sit populus.“ Ennek az így határozott területnek vannak nemcsak előnyei, kiváltságai, javalmi; de vannak realis birtokai is, temérdek jövedelmei, pénzalapjai, valamint az ugynevezett „hét biráknak“ is. És mindezekhez a királyföld legutolsó lakójának, legyen az szász, román vagy magyar, éppen annyi joga van, mint az érdemes hetes bizottságnak vagy bárki másnak ott. És im azon kérdést tesszük fel: ha vajjon akár magán-, akár közjog szerint van-e jogosítva a hetes bizottmány octroyaló hat tagja, vagy akár a comes, vagy akár az egész universitas arra, hogy egyes vidékeket, helységeket vagy lakókat, vagy éppen egy román területet kizárjon saját kebeléből, megfoszszon törvényadta jogától, javadalmaitól. Aligha föl nem fogják fogni a románok, mibe kerülne nekiük egy a szász földet külön legalisalandó román territorium!

Miután az alapidiploma a fundus regius lakóit egy populussá tette (a populus alatt nemzet-különbség nélkül egyenlő jogu nép értetvén) természetesen, hogy ott a diplomatikus vlakkok s besenyők utódi is, románok, magyarok egyenlő jogokat élveztek a szászokkal. Igaz, hogy a szász mint ama területen legértelmesebb, s nemzetileg három század óta a legserencsésebb nexussal bíró nép, a többi népet anyyira uralogta, hogy valamint ő birta e terület főbb

hivatalait, úgy annak nagyszerű közjövődélmeit is saját nemzeti céljaira volt képes fordítani. Lehet emlékezni arra, hogy 1841-ben a románok szeme egy kissé nyílni kezdvén, panaszt adtak volt be az országgyűléshez a közös jövedelmek közös élvezete iránt, s habár annak akkor kívánt sikere nem lett, most kérdésen kívül, midőn még területtel is kínálják őket, annál inkább követelendik azt, a mi jog szerint illeti őket; ez pedig most igen furcsa kérdéssé válik, mert úgy halljuk, hogy a szász nemzet a fundus közpénzalapját a vlakkok és besenyők tudtán kívül saját consistoriumának cedálta, hogy így a szász nemzeté maradjon kizárólag. Most midőn a románok fejüket mindenfelé fölemelték, s majd minden szász törvényhatóságban többségben vannak, lehet-e eszélyesebb gondolat, mint számolni addig, míg az oláhok szeme még jobban is kinyílnék, hirtelen egy néhány oláh helységet p. o. Szebenszékéből Orlátot, Szelistye falvait stb. túlnan pedig a hétfalusi magyarokat szárnyukra bocsátani, hogy aztán egybeült a natio kezén maradjon a többség, mely dönt az uralom és közvagyon felett. Aligha nem fedeztük itt fel kulcsát annak a territorium-osztogatás eszméjének.

Tisztelettel kalapot emelünk a hetes bizottmány kivételes gondolkodású tagjának Lassel Agost brassyi követ urnak, ha ily nyomasztó időben a hét tag közül egy merészelt így nyilatkozni; remélhető, hogy az alkotmányos felfogású szászok közt még több társai is akadnak.

Azonban bocsásson meg Lassel ur, hogy vele sem vagyunk teljesen megelégedve. Lassel ur erőt tulajdonít annak, hogy az unioról hozott törvény nem volt kihirdetve a hatóságokban; de ez nem áll, a mint az a volt k. kormányzók közlebről napvilágot látott fölterjesztésében alaposan ki van mutatva, sőt ő Felsége maga is elismeri azt ezen szavakban: „az unio, az egyoldalulag bozott határozatok kihirdetése után tetteleg felbomlott.”

Ne vegyük túlünk szász atyáinkiai rossz neven, ha ezeket elmondani köteleességünknek tartottuk. Ez a haza a miénk is éppen úgy, mint az övék, és ezen haza jogait ótalmazni tartozunk velük éppen úgy, mint ellenök.

Szász nemzeti gyűlés.

A február 5-dikén tartott második ülésben a szász területi bíróságok szervezésének kérdése tárgyalatott. Az e tárgyban fölmertt nyilatkozatok szerint, a szász területi jelenlegi szervezése hiányos; Herbert, nagy-sink követ az igazságszolgáltatást a közigazgatástól különválasztani indítványozta, s a bírák választás útjánai megtételét ezélna nem vezető rendszernek tekinti. Wagner még nagyobb emphasissal neki megy a nemes szász nemzet azon ősi jogának, miszerint maga választza bírói egyéneit, s többek közt ezt mondja: A mostani hivatalnokokat a közbizalom helyezte állomásaikba; de ez nem elég, mert a „Sachsenland“-ban az igazságszolgáltatás itt ott rosul is megy, s ezen minélhamarabb segíteni kell. De hogy? Megmondja ezt is Wagner ur, felállítván a következő elvet: A népet mindig megilletetheti, hogy részt vegyen a törvényho-

zásban, de a szász nemzet, a birodalmi egység alapelve iránti hódolatból, át kell hogy adja az államnak azon jogot, hogy a bírói szemelyekről kinevezés útján gondoskodjék.

Ily előzmények után határozatott, hogy nevezessék ki egy bizottság, mely készítsen javaslatot, hogy a szász területi községek, kerületek- és a nemzeti egyetemnél a községi ügy (Gemeindewesen) hogyan lenne szervezendő, s e javaslatban nem részletezett törvény, hanem csak az elvek foglaltassanak.

Ezen bizottságba szavazat útján választattak: Rannicher, Löw, Klein, Dr. Tinku, s tanár Schmidt H. követek. Egy másik bizottság Lassel, Wittstock, Dr. Binder, Schwarz és Gull személyében a bírói szervezés előterjesztvényének megkésztése végett választatott.

Ezen választások után a hetes bizottság által tervezett ügyrend került napi rendre.

Előadó Rannicher jelenti, hogy a bizottság teljesít feladatát, de Gull nem ért egyet, s e tervet az eddigig kevésbé kimerítőnek és észszerűnek találja. A bizottság nem bocsátkozott az előbbi ügyrend bírálatába, hanem egészen újat készített s azt ezennel előterjeszti. A jelentés további részleteiből kiemeljük azon megjegyzést, miszerint a szász nemzeti gyűlés egyike az ország legrégebb és legistemetremelendőbb municipális intézményeinek, régebben nem bírt ügyrenddel, s mégis a tárgyalásokat a legnagyobb renddel és oly becses eredménnyel folytatta. A szász nemzeti gyűlés ritkán jött kísértetbe, hogy a parlamenti tanácskozás magas álláspontjára helyezkedjék. Így az 1848-tól 1852-ig folyó években is ügyrend nélkül dolgozott, s a ki most tevékenységének eredményeire (illetőleg következményeire) visszatekint, komoly sajnálattal fájhat, hogy a tárgyalások és emlékiratok 1848-ból s még inkább az előterjesztvények és törvényhozási munkálatok 1850-ből a levéltár homályából még mind nem hozhattak napfényre, s kinyomtatás által közhasználatra és tanulsággul a jelenre nézve még nem adhattak át a nyilvánosságnak.

Az ügyrend helyett 1850-ben a kerületek bizalma pótolá, a követek utasítás nélkül küldettek a szász n. gyűlésbe, s e bizalom jobban elősegíté a munkásságot, mint ezt bármely ügyrend eszközölhetné, valamaddig az utasítások rendszere fenáll. Az ügyrend eszméje csak a szász nemzet municipális alkotmányának viszonythatálybaléptekor merült fel, midőn nehéz kérdések, nehéz körülmények közt többnyire új fiatal erők által valának megoldandók. Így született 1861. júl. 5. 6-dikán két nap alatt az ügyrend. Azon nézet előrebocsátása mellett, hogy a szász nemzeti gyűlés saját szerkezeténél fogva csak a legerényesebb mértékben veheti fel egy parlamentarizmus gyűléseket jellemét, előadó ajánlja az előterjesztett terv elfogadását, felolvassa az új ügyrendet 12 §-val, melyeket felesleges közölnünk. Az új ügyrend egész terjedelmében elfogadtatott s ezzel vége volt az 5 ki ülésnek.

Árkos, 1862. febr. 3.

Tisztelt zerkesztőség! Hogy közéletünkön valamit írjak, bizonyos okból azt legközelebbi napokban nem tehetem; ha csakugyan a megtudandókhoz hozzá férhetek, vagy jobban mondva, ha szabad leendő, sietendek a közléssel. Általában a helyzetről csak azt mondhatni, hogy az hasonlít azon nözeményhez, kit közel érkező szűles előleges fájldalmi szorongatnak, kinek szabadítására, védelmére futnak ide-ova bábákért; de az egyik baba nem kell, mert nincs benne elég bizalom, a másnak nincs kedve a felhíváshoz, a más nem kapják elő, nem találják még a hetedik házál is, a másnak eléggé verik a fejébe, hogy álljon elő, mert ő elég értelmes baba, de ő esküszik mennyre-földre, hogy a feladathoz egy kukkot sem ért; a más mentegetőzve még azt is mondja: bizony nem megyek én, mert ha

mennék, a familiám úgy megkontyolva, hogy megsejneném, s aztán az a másik baba is halálra meggyűlölné! sat. sat.

Ennél tán jobb leszen, ha közlök valamit a három-széki unitárius egyházakörnek Kükösben, jan. 21-én tartott közgyűléséről; hol is a tárgyalatott egy oly panasos kereset, mely egyenesen oda tartozik vala, de előbb pere-se megjárta a bezirkker forumot a panaszó szeszélyéből, melyet a bezirksericht is felvenni szivesen böles volt, de a mely a május kezdeti metamorfózisban tért vesztvén (persze a jó sós advokát- és stempli költségek után) azt a panaszó ugrazstotta fel az egyházi kormányhoz Kolozsvárra; ott illetőket jól megfárasztván, utasított ellátás végett a közgyűléshez. A tárgy ez: Bizonyos egyházkebl gondnok számot adván, számadásából kifedezett egy kiadás pontot, mely szerint (a mint állítja) elköltött volna még 10 pfót, melylyel ő kövélet mellett az ekklesiának adása volt; s kérte ezen kövélet kiadati. Ezért a bezirk forumon kétszer is többet költött, az ekklesiát is megköltette. Közgyűlésünk pedig egy krajezar nélkül határozta el a kérdést. b) Az 1861-ről szóló anyakönyvi másolatok biteles alakban beszedettek; mert az előléket az egyházközönség kolozsvári főlevéltárába azért szokás betenni, hogy ha az egyházkebl anyakönyv eltévedne, elpusztulna, azt a másolat képviselhesse. c) Tudásul vétetett a mgs. egyházi igazgatótanács azon rendelete, hogy az egyházakörnekben az esperesi és jegyzői eddig latin köriratu pecsétek magyarosittassanak. d) Az esperesi zsinati utipénz, melyet eddig a környéki egyházak és egyházhivatalnokok váltó értéken fizettek, osztrak értékre emeltetvén, annak helybehagyásáról a gyűlés egyházfölsőbbiségre értesített; valamint e) a gyűlés felhivatott véleményét adni az igazgató tanácsához, hogy azon intézkedés más környékekre alkalmazható-e? Ennek alkalmazását a gyűlés igenlőleg véleményezte, nem csak az utazási költségek fedezése, hanem egyformasítás tekintetéből is. f) Eddig a papok halálakor a temetési költségek fele részét az egyházak illető pénztárai hordozván, a gyűlés felől az iránt hivatott fel véleményre: jó volna-e ezt az iskolatanítók haláleseteire is kiterjeszteni, s a költségek kímélésére az ilyenkor torozásokat betiltani? A gyűlés a kérdés értelmében véleményezett. g) Mintán másfél évtized óta vidéki közzsinat nem tartatott, hanem csak a kolozsvári főegyházban, a tav. tordai közzsinat meghatározatátvén ezután a közzsinatoknak rendre az egyes nagyobb, vagy szeszecsatolt kisebb két vidékekben legalább 4 évenkénti megtartása, erről a gyűlés értesített. h) Az egyházi fölsőbbiségtől kérdesül tüzetvén ki: egy püspöki szék, vagy is püspöki tanács felállítás Kolozsvárt szükséges és lehetséges volna-e? a gyűlés azt elvileg szükségesnek nyilvánította, felállítatását pedig csak az idők jobb reményű fordulatától feltételezte, építve ezt az 1848-dik évi XX-ik törvénycikk ígéreteré. i) Az egyházi fölsőbbiség dolgoztatott ki bizottmányilag egy tantervet, 3 elemi, 5 nyelvészeti, (itt az ötödiket hatodikká is kibővitve) és 3 bölcselemi osztályal, ezt is véleményezésre a gyűléshez leküldte. A gyűlés ragaszkodott nem a 11, hanem a kibővített 12 évi tanfolyamhoz, sürgetve a tantárgyak átnézését, egyszerűsítését, minden gymnasiumainkban egyformasítását, és így a közlebbi évtizedben kifárasztott tanulói és tanítói erő és költés meggazdálkodását.

K. M.

Felelet

a „Korunk“-ban „Kongó“, a „Kolozsvári Közöny“-ben pedig „Többen“ aláírásával közzétett felszólításra:

A „Kongó“, ugy a „Többen“ is azt állítja, miszerint a honvédek segélyezése végett a mult év pünkösöd harmadnapjára Moeson egy táncvigalom volt tervezve, és hogy ezen táncvigalomra a szükséges pénz a részvényesektől fej

TÁRCZA.

ERDÉLYT ÉRDEKLŐ UJABB MUNKÁK.

Minő ezim? Hát ez a holtig való hűség? Ilyen az unio? hogy már a „Közöny“ is ily címekeket vesz fel? Ismét „erdélyi irodalmat“ akarnak csinálni az özönvíz előtti emberek?... kiálthatnak fel némelyek. Pedig ok nélkül való mulatság, mert „erdélyi irodalmat“ nem ismerünk; hogy pedig Erdélyt úgy collectív név, mint Hátszegvidék, Mezőség, Csallóköz, Alföld, azt senki sem tagadhatja; s így lehetnek munkák, melyek Erdélyt inkább érdeklik, mint Magyarországot más vidéket.

Van tehát ilyen munka, még pedig mióta a magyar ember több felé is oszlik, nem mint régen, perlföltre és prokátorra, s mióta Gáman Zsigmond izléssel működő nyomdájára is felállott, igen sok munka van, hanem azért igaz marad nálunk is a szentírás azon szava: sokan vannak a hivattakak, de kevesen a választottak. De ez így van mindent széles e világon, s így lesz, míg a hegedűnek és dudának meg lesz a maga külön közönsége.

Részünkről — sok dologban — inkább szeretvén a vánt, mint a nincsent, örömmel legeltetjük szemünket azon hosszu során az élő és urban elnyugodott könyveknek, melyek az újabb időben Erdélyben, vagy Erdélyt érdeklőleg másutt, magyarul és németül — megjelentek.

Muzeumunk megnyitása óta az irodalmi munkásság mindenesetre nevedekett. De mint az összes magyar irodalomban, nálunk is hiányzik a kritika, nem azt a Bajza s különösen Csató Pál-féle kritikát értem, mely a mi időnkben oly rémséges volt, mint most némely kinevezésseli megfiztetések, hanem azon szelid jámbor kritikát, melyet most „könyvismertetésnek“ híznak, mi tulajdonképp nem egyéb, mint a könyvek magasztalása.

Sok le vén idők ily kellemetes időtöltéshez fogtam e lapok olvasói szíves elnézése mellett. Kiszállván azért a szemekben s szalmájában elég bő aratásokat hozott irodalmunk Erdélyt érdeklő mezejére — lássuk legelőbb is a tavalyi

termést, mindenek előtt rakjuk keresztbe az 1861-ben megjelent munkákat.

I. Dózsa Elek, jogtudor „Erdélyhoni jogtudomány“ című nagybecsű munkája, mely Kolozsvárt jelent meg, három kötetben. Tartalma: I. könyv: Erdélyhoni közjogtan, II. könyv: Erdélyhoni magánjogtan, III. könyv: Erdélyhoni magyar pertan. Ára a 3 kötetnek 6 ft. E lap ez irodalmi jelenségnek megjelenésekor egész cikket szentelt volt, legyen elég reá utalunk.

II. Kövári László „Erdély Története 1848-49-ben“, mely a forradalom Erdélyben lefolyt részét tárgyalja. Nyomatott Pesten. Ára 2 ft. Valamint III. ugyan-csak általa szerkesztve: „Okmánytár az 1848-49-diki erdélyi eseményekhez“, mely a forradalom történetére vonatkozó, addig ismeretes legnevezetesebb okmányokat hozza. Nyomatott Kolozsvárt. Ára 2 ft. Tíztesebb ismertetését mindkettőnek jobb időkre halasztjuk. Addig is a munka becsérté a tárgy fontossága kezdeskedjék.

IV. „Gyulafejevári füzetek.“ Szerkeszti s kiadja Veszely Károly I. ft. Ára 1. ft. Jövedelme a gy-fejérvári gymnasium uszodájának építésére van szánva. Megjelent Kolozsvárt.

Erdélyben három füzetekben megjelent magyar vállalat van: Az erdélyi muzeum évkönyvei, Marosvásárhelyi füzetek, s ezek legifjabb érdemes testvére, rövid könyvismertetésünk tárgya, a „gyulafejevári füzetek.“

Czélunkon kívül felsziki tüzetes ismertetések adni, azért legyen elég egyszerűleg tartalmát megemlíteni. I. czikk: „Erdélyi Levelek“ 7—37 l. Szerzője megnevezve nincs, de alkalmasint az Erdély buvártára s ismertetése körül igen érdemes szerkesztő munkája; benne Erdély történelme van dióhéjba szorítva, s mennyiben a levelezési alkalmatlan forma engedé, kellemes előadásban. Igen jólesett e jó szellemű rövid összeállítás olvasunk, azon rövid summázás után, mit Matusik N. János adott ki, melyben II. Rákóczirol hangon beszél, mint az „A. Allg. Zeitung“ Garibaldiról. Nem akarunk szerző érdemeiből levonni; de a történelem érdekében mégis jónak látnunk némely sajtó hibákat megjegyezni, melyeknek: 27. lapon az, hogy Báthori Gábor Ladányi, holott Nadányi ölte meg; ilyen a 31-k lapon, hogy az udvari kancelláriát 1694-ben léptették életbe, holott 1695 oct. 31-n írták be; ilyen ugyanott, hogy II. Apafi

1696-ban mondott le, holott akkor csak Bécsbe escortiroztatott; ilyen 33. l. Heister, Häusler helyett, ilyen ugyanott, hogy II. Rákóczi F. 1604-ben lett erdélyi fejedelem, holott 1607 apr. 9-én ígattatott be. Végül nem tartjuk feleslegesnek megjegyezni, hogy II. József intézvényeit nem azért nem fogadták el a magyarok, hogy „akaratjuk ellen boldogítja a magyart“, hanem mindnyájunk által könnyen érthető más okért.

A második czikk: „A székely nemzet eredetéről.“ Imecs Jákótól (39—66. l.) Ez semmi egyéb, mint novum inopinatumallal megújítása azon már megnyert irodalmi pernek, melyet a magyar írók, Schlöfzer, Benigni, Schuller, s hasonlók ellen folytattak, s melyet most az egyébarant érdemdús Szalay L. újabban fölmerített, a midőn (Magyarország Történet II. kiad. I. 9. l.) azt mondja: „a székelyek Etele hunjaitól származtatása — családás.“ Nem kívánunk e hosszas tanulmányozás eredménye, e gondosan irt értekezés tüzetes ismertetéséhez fogni, csak gyönyörködünk abban, hogy a nemzeti büszkeség egy kész történetest pattant el szerzőben, oly tételre, melyet alig hiszünk, hogy Szalay komolyan vett volna. Szerző a régiebb és újabb kulfők idézése mellett hivatkozik gr. Mikó, Kovács István és Kövári ellenkező nézetre: jól van, nincs kifogásunk, de a nagy székely hős Szabó Károly itt is említendő lett volna, s különösen az erdélyi történetest nagy. Mogulja, gr. Kemény József, ki többek közt Magazin f. geschichte II. 255. lapján czafolatlanul kimutatott legalább annyit, hogy a székelyek a IX. században már itt voltak. Erdeskes vita fejlődhetik belőle, Szalay provocálva van, védeni magát; mert alig hisszük, hogy beírja azzal, hogy quandoque et magnus dormitat Homerus. Egyébiránt ha nekem a székelyek eredetét kellene védenem, egyenesen az erdélyi nemzetek, területlek csoportosulása, jogi fejlődése terére állanék, s kimutatva azt, hogy e területlek úgy fejlődtek ki, hogy lehetlen, hogy a székelyek előbb ne lettek volna itt, mint a magyarok: azt kérdeném, hogy ha később jöttek, hogyan nyerhetek volna oly szabadalmakat, melyeket a több terület folyvást iryigen ostromolt.

(Folytatjuk.)

is szedettet; ezen tárczavizalom azon okból napoltatott el, mert éppen akkor történt gr. Teleki László halála. A tisztelt felszólítóknak ezen előadások igen is hű, hanem én azt hiszem, hogy a felszólítók azt is tudni fogják, miszerint a pénzügyi szolgabíró urak a részvényesekhez azon kérdést intézték, hogy nyilatkozzanak, miszerint a kitűzött napon a fennebb megnevezett halálesetért nem lehetvén a tárczavizalmat megtartani, nem lennének e készek az e célra ajánlott összegeket egy Teleki requiem megtartására ajánlani, vagy pedig tárczavizalom nélkül egészen a honvédek segélyezésére fordítani? A részvényesek mai napig sem nyilatkoztak, a minék az volt a következtetés, hogy a szolgabírák egyrésze a kezükben levő pénzt a részvényeseknek visszaadták, másrésze pedig azon megyei parancs következtében, miszerint a honvédek segélyezésére begyűlt pénzt az illető helyre beadják, beszolgáltatták és erről magokat nálam, mint a ki a tárczavizalom elrendezésével voltam megbízva, igazolták. Annakokáért a t. felszólítók, ha még kételkednek abban, hogy a részvényesek által befizetett pénz nem fordított a honvédek segélyezésére, méltóztatnak hozzám fáradni és én személyesen meg fogom mondani azon szolgabírák neveit, kik a pénz beadták és náluk a nyugtákat is megnézhetik, ugyisint azok neveit is, a kik a begyűlt pénzt a részvenni akaróknak visszaadták.

Mócs, febr. 1-én, 1862.

Hoszsú József. *)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Királyi tanácsos és orvostudor Dr. Szabó József muzeum-egyleti alelnökké lett választása felsőbb helyen kegyelmesen jóvá hagyatott.

— A Dobokamegyei ujonnan szervezett tisztikar, a két főbíró t. i. Sipotár és Boheczel urak kivételével — megerősített; s minthogy az egyik főbírónak magyarnak kell lenni, azért is az illető főispán egy új föltérjesztés felkutatására szólított fel. Midőn ezen hiteles értesítést vészték, előttünk azon kérdés merül fel, hogy a főispánok által így felajánlott tisztak az ideiglenes állapot rendes tisztjei-e, vagy funkcionok csak addig tart, míg az ideiglenes bizottság, mely a kancelláriai utasítás szerint választási joggal bír, másokat választ? A másik kérdés azon eszménél merül fel, hogy az egyik főbírónak magyarnak kell lenni. Ez a hivatali köztársaság a nemzetiségi classificációra mutat. Boheczel és Sipotár urak visszautasítása folytán valószínűleg fognak már Dobokamegyében a magyarok közül is hivatalát vállalni, kik e két emberrel együtt szolgálni nem akartak; pedig érdekes lett volna végig nézni, hogy Sipotár és Boheczel, kik a nyáron Dobokát szinte felforgaták a suffrage-universel el nem fogadása miatt, hogyan fogták volna most egészen ellenkezőleg a legkorlátoltabb szavazati jogot átvinni az új utasítás szerinti bizottság szervezésével. Van-e politikai elv ily embereknél, kik hivatalon kívül demagógok, hivatalért pedig készek az Interessen-Vertretung-ot érvényesíteni? Nem kar ha az ilyek kimaradnak.

— Szombaton, f. hó 15-én Follinnsné jutalmul itt először adatik: „Völgy lilioma,” legújabb francia dráma 5 felvonásban. Irta Barrière, fordította Feleki Miklós. — Mosonyi Mihály a „Szép Ilonka” című opera szerzője, művét a kolozsvári színházhoz előadhatás végett nem engedte át, míg jeles zeneszerzőnk Erkel Ferenc legjeleseb operáját „Bánk-bán”-t oda ígerte.

— Megjelent Kolozsvárt az ev. ref. nyomdában „Az akadémia igazsága, a közvélemény eleibe torjeszti Brassai Samuel.” E kis röpirat a magyar akadémia némely tagjainak Brassai ur egy pár művére tett s valóban elég éles és nyers kritikája helytelen és igazságtalan voltának kitüntetésére törekszik. Író álláspontja f. indító okul szolgált a csillagászatról írott dolgozat megbírása, mely dolgozat a női pályájára volt beadvány. Az akadémiai bírálók ezen munka módorát támadták meg, s felbánták, hogy az dolgozhoz nem tartozó kitérésekkel van tele, s időtlen adomákai s élcezzel filpiperézve, miáltal az olvasó figyelmét elvonja a dolog lényegétől. Erre Brassai ur mindjárt röpirata elején Babinetnek közelebből a francia akadémiaiban tartott tudományos felolvasása közreadásával válaszol, mely felolvasásban elég a kitérés, kedélyesség, adoma és élce, mindamellett az európai tudományosság méltányolta, s így ellenkező felfogást mutatott ki az akad. bírálókéval. Adja egyszersmind a kérdéses pályamunka előszavát, hogy annak a Babinetével hasonlatos módorát ismertesse. A röpirat végén két akadémiai bíráló véleménye van közölve, mely-nél fogva Brassai ur egy dolgozata az „Értesítő”-ben nem fogadtatott el, a nélkül, hogy a harmadik bíráló kihallgatott s ennek alapos nézetei esetében egy újabb bíráló bizottság nevezetett volna ki. E röpiraton kedélyes, ámbar a késérségtől nem ment hang vonul át. Nem bíznának az élcezek az akadémia elnökére és titkokára. Ha az ember egy tudományos intézet s egy tudós közt kiütközött barézban élvezetét találhatná, e röpiratot sok érdeklődéssel olvas-hatná át; mi csak egy eszmét emeltünk ki belőle: az író felhozta, mikép az egész világ által elismert igazság, hogy nyilvános testületeknek önmaguk általi kiegészítése — abominatio; ennél fogva indítványozza: Válasszák az akadémia tagjait a tudományos intelligencia képviselői az egész országban. Hogy ez egykor meg fog történni, arról az író meggyőzők a választási botrányok, s az emberiség haladása. Általában nem vagyunk az akadémiai titkokba úgy beavatva, hogy az író által a választás körül emelt nehéz kifejezés borderejét sokat bírálhassuk; annyi igaz, hogy az utóbbi választások irányáról oly felekezésségi hírek keringettek, melyeket kellemetleneknek méltán lehetett mondani. Egyébiránt az is igaz, hogy egy testület, melybe képes és nem képes ember bekvánczik, rendszerint nagy-on is ki van téve a gyanúsításoknak különben is, annál kellemetlenebb, ha saját tagjaival jön collisio. A fenczim-zett röpirat kapható minden hiteles könyvtárban.

— Megjelent az itteni lyceum nyomdájában Deák Farkas beszéleinek két kötet, miután az a mostani sajtó-

viszonyok között pár heti contumaciát kiállott. Deák Farkas egyike azon ifjabb írónak, kik sok késztültséggel bírnak, s lelkiismeretét csinálnak az irodalomból. Beszélein általában utángondolás és studium látszik. Stílye érett és igyekszik a jellemzésekben következetes lenni. Beszélei méltók a kelendősegre. Kaphatók minden hiteles könyvtárban. Ára a két kötetnek 2 forint.

— Sz. Udvarhelyen az első felülvizsgálatok a katolikus usonál januárius első hetében folytak le, mind a tanítói karnak, mind a növendékeknek szorgalmáról kielégítőleg tanúságot téven. A reformatusok tanodájában pedig februárius első hetében folytak a vizsgálatok; de ezek — úgy tetszik — hosszasan nem fognak tartani, mert első nap a három évi tanfolyamra osztott bölcsezt hallgatóinak és a jogászoknak censurái lefolytak öt tanár által előadott tudományokból. Az utóbbi tanoda közviszáir most a vidék értelmisége és a szülők szétküldözött program-mok által meg voltak hívva. Mégis csekély részét nyilatkozott az egész iránt Különösen reméltük pedig, hogy midőn 14 év óta most először tartatik censura a honi jogtanból, erre seregesezőn tördelnak össze a lelkes hazafiak. De a nagy számú hallgatóság csak a tanodai ifjúságból és a tanodához tartozó egyéniségekből állott elanyira, hogy ezeken kívül 3. olvasd: három idegen méltatta figyelemre a honi köz-jogból tett közvizsgát, e háromból is kettő rendelkezés alatti volt hivatalnok lévén. Pedig gyönyörrel hallgathattak volna mindenké, hogy t. Nagy Lajos ur alapos tanítása nyomán jogászaink mily értelmesen feleltek a közjogtanból.

— Ausztriának mostani területével — ugymond a „Bot-schafter” — vagy egységes államnak, vagy szövetséges államnak kell lenni. Az első megkísérletet, s megbiusult, mert elválhatlan a központosítástól, ez pedig az osztrák állam valamennyi népe előtt gyűlöletes. A központosítás megakadályozza Ausztria fejlődését, s egész Európát ellenséggé teszi. Sok horvát, román, szerb, rutén s tót-barád gondolja a reichsrathban: „Csak akarnak a bolond magyarok, majd megmutatunk valamennyi szlávunknak, kik vagyunk!” Csak-hogy a bolond magyarok nem akarnak nekik segíteni, hogy egy harmadikat agyonüssenek, s ez eszmét már a többi nemzetiség se fogadja el oly könnyen. A központosítás folytán minden nemzetiség, még a német is kifelé gravitálva, s ily nagy bajban ki segítne Ausztriát? Senki. A központosítás e szerint lehetetlen. Rajta tehát, más módokhoz kell nyulni. Hiba: hibát követünk; nagyobb hiba: át nem látni, hogy az ember hibát követett el; de legnagyobb hiba átlátni, hogy hibát követett el, s makacsságból vagy hiszágból mégis a hibához ragaszkodik.

— Az „erdélyi kancelláriá”-ban élénken folynak a munkálatok, s e körülményt azon szándékkal hozzák összefüggésbe, miszerint az „erdélyi országgyűlés” február 26-dikán fogna kihirdettni.

— Horvátország némely vidékeit ismét az éhség szörnyű réme fenyegeti.

— Lembergől írják, hogy a „Dziennik polski” január 29-diki számának minden példányai lefoglaltattak, s a szerkesztőjék bepereltetett, mivel a Londonban élő Herten-nek egy az orosz hadsereget lázító forradalmi kiáltványának utánnomata foglaltatott az említett számban.

— A bécsi minisztertanács a londoni világkiállítás költségvetését illetőleg 200,000 frtot szavazott.

— Február 26-dikának megünnepelése Bécsben valószínűleg elmarad az árvíz által előidéztet nyomasztó hangulat miatt. Azonban külföldi lapokban azon hír kering, hogy egy kis demonstratio kedvért, Schmerling állam-miniszter ur február 26-dikán bárói ranggal és a Lipót-rend nagy keresztjével fog feloldoztatni.

— Hollósy Kornelia, Lonovicsné asz. a „magyar csalóány” a bukaresti színházhoz 36,000 frank díjazás, s két, egyenként 300 arannyal megváltandó jutalomjáték ajánlatával meghívott; de a művésznő nem fogadta el, miután a pesti nemzeti színházról augusztusban megváltva, a magán életbe vonul vissza.

— Reményi Ede előfizetést hirdet „Eredeti magyar népdalok és csárdások” czim alatt 3 füzetben megjelenő zongora-szerzeményeire. Előf. ár 2 frt.

— Vácson az országos fenytőhöz pénztárát kirabolták s 9000 frtot elvittek. A tettesek nyomtalanul eltűntek.

— A bécsi vízáradás történetéből a következő jelenet közlik: A hullámokban tegnapielőtt egy 5-6 akós borral s néhány sörrel tett hordó uszolt. Egy férfiú deszkahalmazra ugrott, hogy a hordókat kihalássza, de az ár magával sodorta s életveszélyben forgott. Három halász esonakkal felé evezett, hogy megmentse; s a halállal küzdő folytonosan azt kiáltá: „Meg kell velem osztoznok; meg-iszszunk az áldomást!” Nagy nehezen kimenték a vízből; s száraz helyre vitték. Délután azonban ugyan ez ember ismét egy töredező deszkán hajókázott, lesve a prédát, „mert — ugymond — egy pár eszmét meg kell keresnie!”

— Vargyasról f. hó 5-én írják: „Háromszéknek egyetlen talált alkirálybírája, kinevezetése után néhány órával, az administrator ur asztaltól haza felé menő utjában birtelen meghalt. Ott még egyetlen altiszt sincs ez új rendszerben. Az udvarhelyszéki administrator Lukács ur még késik elfoglalni állomását.”

POLITIKAI HIREK.

Olaszország. Róma, febr. 1. A múlt héten egy turini főpap volt itt bizonyos küldetésben, melynek eredménye, biztos forrás szerint, a következő volt: A főpap megnyerte ugyan a kért kihallgatást a pápától, s ő szentsége elejétől végig hallgatta Ricasoli megbízásait, midőn azonban az elbeszélésnek vége lett, egy szót sem szoltott reá. Hosszasabban szünet után kérdi a főpap, minő választ vihet Turinba? Mire a szent atya felállva ezt felelte: semmit. A kihallgatásnak vége volt. A küldött Antonelli bíbornokkal is találkozott, de látván, hogy nem szívesen látják, rövid idejű Rómában mulatás után hazament Turinba. Mondják, hogy ez a követség Párisból volt megpendítve. A pápa utóbbi betegségének okául azt írják, hogy

környezete darab idő óta titkolta előtte egy bíbornok halálát; melyet midőn ő szentsége elvégre mégis megtudott, egy óránál továbbtartó önkivételbe esett. Erre erős láz következett, a melyből szinte egészen kiütkült. Azonban ugyilátszik IX. Pius mégis komolyan gondol közelgő halálára. Saját költségén készített sirböltjét a Maria Maggiore egyházban, hol IV. Miklós, V. Pius, V. Pál és VIII. Kelemen pápák temeteli nyugosznak.

Azon fordulatot, mely a francia politikában legközelebből történt a római kérdésre nézve, a „Botschafter” római levelezője következő előzménynek tulajdonítja: A pápai kormány birtokába jutott oly okiratoknak, melyekből kiderült, hogy a piemonti kormány Rómában egy nagyszertű tintetést akart végbevitetni, mely a suffrage universel elvére támaszkodva, a pápai kormány felforgatását s Victor Emanuelnek a Capitoliumról Olaszország királyává kiállítását eredményezte volna. Ezen tintetési előkészítésében a piemonti kormány azt a balfogást követte el, hogy a római francia helyőrséget s a magos szövetségest oly modorban látszott fitymálni, mi által igen könnytve lett Antonelli bíbornoknak Lavalette Viktor Emanuel király kormányára ellen hangolni. E lett volna a fordulat egyik oka. A másik, mely már más lapokban is érintve volt, az hogy Antonelli bíbornok a Lavalette urrali értekezése alkalmával sejténi engedte, hogy a szent atyának szükség esetére már ajánlottak menhelyet, és hogy ő szentsége később elhagyni Rómát, mintsem egy helylyknyi tért engedjen vagy Victor Emanuel rabló kormányával alkudozzék.

Németország. Berlin, február 6. Azon bizottság, mely a kurhesseni kérdés iránt tett indítványok feletti tanácskozás végett volt kinevezve, tegnap bevégezte tárgyalását. Az általa ajánlott határozati javaslat így hangzik: „A követek háza sürgősen szükségesnek nyilvánítja, hogy a királyi államkormány, minden hatalmában levő eszközökkel oda működék, hogy Kurhessenben az alkotmányos jogállapot helyreállítsák, különösen pedig, hogy a kurhesseni népképviselőt az 1831-i jan. 5-ről kelt alkotmány, az 1848- és 1849-ik években ahoz csatolt felfejtésék s eszközölt változtatások és az 1849-ik apr. 5-ről kelt választó törvény alapján összehívassák.” Carlovitz képviselő a „minden hatalmában levő eszközökkel” után e szavakat indítványozta betéttetni: „ha szinte utolsó esetben a szövetségi többség elleni fegyveres fellépésre kerülne is a dolog.” E módosítvány azonban 9 szavazattal 5 ellen elvetetett. A „Nationalztg.” sajnálatul jegyzi meg, hogy Bernstorff grófnak a kamarai bizottságban tett nyilatkozatai teljességgel nem hangzanak kielégítőleg. A helyett, hogy az egyszerű jogi állásponthez ragaszkodnék, jelesen az 1849-i választó törvényre vonatkozólag, mindenféle utakat nyitva hogy a szövetségi többséggel való egyetértésre. A miniszter nyilatkozatai, úgy látszik, a követek egyik partját, még a jobb oldaliakat sem elégitették ki. A „Berl. Allg. Ztg.” a miniszter igazolására emeli szavát s megjegyzi, hogy igaz ugyan, mikép Bernstorff gróf szavai a bizottságban több tekintetben félreértettek, s hogy általában nem voltak kielégítők; de két szemrehányás ellene a légből van kapva. Egyfelől ugyanis a miniszter ragaszkodik azon jogi állásponthez, mely szerint a szövetségi gyűlés nem volt illetékes alkotmányt octorólalni. Másfelől midőn a haladó párti lapok a szövetség tagjaival kiegyezési kísérletet megtámadják, feledni látszanak, hogy a badeni javaslatra való hivatkozás, a mely pedig szintén tekintettel van a szövetségtáncsra, éppen az ő pártját által vétetett fel a határozati indítványba. És valameddig a polgárháboru kiküldetése lehetségesnek látszik, mégis csak kötelesség azt komolyan megkísérteni.

A „Schles. Ztg.”-nak sürgönyzik febr. 6-ról: Kurhessen állítólag katonai egyezsége szándékszik lépni Ausztriával. A „Kasseler Ztg.” Poroszország azon nyilatkozatát, mely szerint ez a kurhesseni kormányt zavarok esetében nem fogná segíteni, odá módosítja, hogy a kurhesseni kormány nem segítette magát Poroszország által.

Berlin, febr. 8. A mai „Preusz. Ztg.” jelenti: A „Stüdd. Ztg.” tudósítása szerint Ausztria, Bajorország, Württemberg, Hannovera, Hessen nagyhercegség és Nassau követi ugyanazonosok jegyzékek által tiltakoztak Poroszországnak a szövetségi reform iránti nézetei ellen, s e tiltakozáshoz Szászország is csatlakozott. A jegyzékekben azon kívánság van kifejezve, hogy Poroszország vegyen részt azon tanácskozásokban, melyeknek célja lenne egy erőlyes végrehajtó hatalom, s egy közös, az országrendi gyűlések küldötteinek hozzájárulással alapítandó német törvényhozó testület helyreállítása. A „Pr. Ztg.” hozzátézi: Önkint érthető, hogy a felelet erre nem sokáig fog késni.

Törökország. A hercegovinai mozgalmakra vonatkozólag távirják Trebigneből febr. 7-ről: A felkelők részint lakhelyeik, részint osztrák területre visszavonultak, úgy hogy most a Raguzába vezető útszágut is szabad. De senki sem mer járni rajta a rajakkon és osztrák alattvalókon kívül.

Mexiko. Veracruz, jan. 21. Ma azon tudósítás érkezett, hogy néhány mértőföldnyire Veracruzról egy guerrillacapat a francia követ szekerét kirabolta. A francia és spanyol követség irományait elégették, 100,000 piastert elvettek. Uruga és La Llave mexikói tábornokok kivonulásakor azt beszélték, hogy ezek a chiquimitei szorost meg fogják erősíteni, hogy a szövetségesek ott leljék sirjokat. Azolta azonban kékem által tudva lön, hogy jobbnak tartották futásukat tovább folytatni. Egyébiránt nem valószínűtlen, hogy az országot némely helyet aláaknazzák.

Az „Opin. nation.” írja: Mint tudva van, az északamerikai egyesült államok követe Mexikóban utasítva volt, hogy Juarez elnökkel kössön szerződést, mely az európai hatalmak követeléseinek az által vetne véget, hogy az unio a szomezéd köztársaságnak 9 millió dollár kölcsönözne. Azon közbejött körülmény, hogy a mexikói congressus az ottani külügyminiszter és angol követ közti szerződést elvetette, megakasztotta az alkudozást. Most azt mondják, az egyesült államok követe újból fel van hatalmazva az alkudozás tovább folytatására, azon feltétellel azonban,

*) Ezen felelet felvételére kéri a „Korunk” t. szerkesztője.

hogy a szövetségesek az elfoglalt kikötőket azonnal kibocsás-
sák, melyet a lejárt kamatokat megkapják s a tőkéket iránt
kellőleg biztosítva lesznek. Ámde a szövetséges hatalmak
nem csak pénzkövetelményeik kifizetését követelik, hanem
egyszersmind azt is, hogy nemzetbeliük élete és vagyona
többé veszélyeztetve ne legyen. Kivánatos volna, jegyzi meg
az „Op. nation.“, hogy a szövetségesek vegyék tekintetbe az
egyesült államok javaslatait.

A „Star“ angol lap, elszűrnykődik azon könnyelmű-
ség felett, melylyel a kormánylapok a mexikói beavatkozás
újabb fordulatát pártolni látszanak, s hathatósan ajánlja,
hogy az angol kormány mossa ártatlanná kezeit s többé
semmi köze ne legyen a mexikói hadjáratl.

Ujabbak. Ő Felsége a császár folyó hó 8-ról
a magyar kir. udv. kancellárhoz intézett legm. kéz-
iratánál fogva 10,000 főt méltóztatott legkegy. fel-
ajánlani a magyar királyság árvizet által nyomorba
helyezett lakosainak segélyezése végett. A kiosztás gr.
Pálffy kir. helytartóra van bízva.

— Bécs, febr. 10. Az államminiszter 13 új
felsőházi tag kinevezetését jelenti az urakházának. A
kinevezettek közt van Schlick tábornok is.

— Zágráb, febr. 10. Egy keringő kifutólyése
miatt az utóbbi Dvorana-bálban, Zágrábmegye főis-
pánja s a bán tábornoksegéde e hó 9-én párbajt vív-
tak karddal. A főispán könnyű sebet kapott.

— München, febr. 8. A „Münch. Ztg.“-nak

írják Párisból, hogy Napoleon császár egy gőzöst kül-
dött Civita-Vecchiába a nápolyi királyi családnak on-
nani elszállítására végett.

— Turin, febr. 7. A hivatalos lap írja: Ha azt
vetik szemére a kormánynak, hogy a népet a pápa
világi hatalma elleni tüntetésekre ösztönzi, hogy Maz-
zini visszahívását megrendelte, hogy titkos toborzá-
sok által, titkos hadjáratokra készül, legyen szabad
mindezekre viszonzanunk, hogy a kormány sem a nép-
jog által kijelölt utról, sem egy becsületes és ildo-
mos politikától el nem tér, sőt inkább folyvást arra
törekszik, hogy minden ajánlkozó alkalmat felhasznál-
jon, a nép sorsának czélszerű előmozdítására.

— Páris, febr. 8. A „Moniteur“ valótlannak
nyilvánítja azon hírt, mely szerint Franciaország Lon-
donban négy milliónyi kölcsönt keresne.

— Sz. Pétervár, febr. 8. A 21 jobbagynál
kevesebbet bíró nemességnek 5 millió rubel utalvá-
nyoztatott. A hivatalos lap jelenti, hogy 6000 tenge-
rész bocsátatott szabadságra.

— Madrid, febr. 7. Martinez de la Rosa meg-
halt.

— Uj-York, jan. 25. A charlestowni kikötő
bejáratánál kövekkel terhelt hajók sülyesztettek el. A
Kentuckyban kitört felkelés Zolickoff tábornok vere-
ségével le van győzve.

A „K. Közlöny“ magán távirati sürgönye.

Pest, febr. 11. A „Wiener Ztg.“ közli Da-
niel Gábor Udvarhelyszék főkirálybírája és
gr. Wass Albert kir. fő kormánysszéki tit-
kárnak szolgálatuktól felmentését.

— Genuában, Livornóban és Milanóban
pápaellenes tüntetések történtek.

— A „Daily News“ tiltakozik Francia-
ország ellen a Mexikóban szándékolt kor-
mányváltoztatás miatt.

— A Duna áradása növekedőben van.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Február 12-kén: Nemzeti kölcsön 84.40. 5 % Metalliques
70.65. Bank-részvény 836.—. Hitel-részvény 200.80. Váltó
Londonra 137.25. Ezüst 136.—. Arany 6.50.

Február 7-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar
országi 70.50. Erdélyi 67.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(479)

Sz. 715 1862

Hirdetmény.

(1—1)

A régebbi államadósságnak folyó hó 1-én történt 350 és 351 kisorsolása alkalmával
a 161 és 96-dik sorozatok huzattak ki.

A 161-dik sorozat udv. kamarai kötelezvényeket foglal magában, eredeti 4%-os ka-
matlábbal, és pedig a 3121 számtól egész 4046-ig bezárólag, 1,230,159 ft 23 kr. tőke
összszeggel.

A 96-ik sorozat bankó-kötelezvényeket tartalmaz, eredeti 5%-os kamatlábbal és pe-
dig a 86,293-dik szám a tőkeösszegnek felét, a 86,562 számtól egész 87664-ig bezárólag
az egész tőkeösszeget 1,012,721 f. 48 kr. egész tőkeösszeggel.

Ezen kötelezvények az 1818-ik évi mártius 21-én kelt legfelsőbb nyiltparancs hatá-
rozatai szerint eredeti kamatlábra emeltetnek, s a menyinyben az az 5%-ot p. p. fölé,
a cs. k. pénzügyminisiteriumnak 1856 október 26-án 5286 szám alatt [bir. törv. lap. 190 sz.]
kelt hirdetményében közzétett átváltoztatási mérték szerint 5%-os osztr. értékű államköte-
lezvényekkel cseréltenek ki.

Azon kötelezvények helyett, melyek a kisorsolás folytán eredeti de 5%-ot föl nem
érő kamatoztatáshoz jutnak, az illető felek kívánatára az említett hirdetmény határozatai
értelmében 5%-os osztr. értékű kötelezvények fognak kiszolgáltatni.

Kolozsvártt, február 10-én 1862.

A kir. fő kormánysszéki elnökségétől.

(477)

857. t. 1862

Hirdetés.

(1—3)

Báró Josinczi László kérelmére Vendl Karolynak a felosztott kolozsvári cs. kir. ke-
retleti törvényszék ítélete folytán orsztrák értékben 4341 ft 75 kr. tőke, és járuléai be-
hajtása végett lefoglalt ingatlan javai u. m.

- Kül-magyarutezában 34 szám alatt levő s 3986 frtra,
- Ugyanott 224 szám alatti 3076 ft 50 kr-ra,
- Kül-szénutczai 83 sz. alatti 1251 frtra osztr. értékbe becsült házas telkei,
- A Kómálban levő 150 frtra becsült szőlője, és végre
- A Csere alatti 24 frtra o. é. becsült kaszálója f. év április 5-kén és május 5-kén
délután 9 órakor a város házában tartandó nyilvános árverés útján el fognak adni; mi-
ről a venni szándékozók azon hozzáadással értesítenek, hogy az árverés megkezdése előtt
a becsárának, mely egyszersmind kikiáltási ár is 5%-ját tartoznak a biztosok kezé alá be-
tenni. Az árverés több feltételei a főjegyzőnél megtekinthetők.

Sz. kir. Kolozsvár város törvényszékének 1862 február 4-én tartott üléséből

kiadta

Gothárd József ideigl. főjegyző.

3312 1862.

A bábasági tanítás Kolozsvártt és Szebenben f. é. mártius 2-kán
veszi kezdetét. A tanuló nők magukat Kolozsvártt kir. tanácsos Dr. Szabó,
s Szebenben tanár Dr. Mikulics uraknál jelentsék.

Kolozsvártt, február hó 11-én 1862.

(472)

Sz. 71. 1862 ÁRCSÖKKENTÉSI HIRDETMEY.

(2—3)

A beszercei cs. kir. méltóságos kerületi pénzügy igazgatóság jelen év január hó 30-
káról 618/VII 1862 szám alatt, az erdélyi nagyméltóságú országos kincstári igazgató-
ságnak jelen évi január 2-ről 24,485/771 1861 számú kibocsátványa alapján kelt rende-
lete folytán — a belső-szolnokmegyében, Kérőben levő fiscalis rész-jószágban mérnökileg
fölvett építési reparatiók alólirt déési gazdasági ispánság által, helyben Déesen az ispányi
hivatal irodájában tartandó nyilvános árcsökkentés útján a kevesebb pénz menyinyiségről
vállalkozónak jelen 1862-ik év február hava 25-ik napján ki fognak adni.

Az árcsökkentés és kötvény föltételeket érdeklő fölvilágosító adatok, itt helyben
Déesen a királyi ispánsági hivatal irodájában mindenkoron megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók a kitiűzött napon reggeli 10 órára, helyben Déésre az illető
kikiáltási ár 10%-jével, mint szokott bánatpénzzel [vadium], úgy erkölcsi feddhetlenségükről,
valamint vagyoni állásukról előjáráságuktól bizonyítványokkal ellátva, meghívotnak — vagy
ily módon ellátott írásbeli ajánló levelekkel [offer], a kiirt határidő előtt is a Déési királyi
gazdasági ispánsághoz benyújthatják. —

Déés február 8-án 1862.

A déési gazdasági királyi Ispánság.

NEM HIVATALOS.

(481)

ELADÓ ZONGORA.

(1—3)

Tudakozódhatni felőle a belközép-utczában a tulajdonosnál 536. sz. a. az emeletben elől.

(475)

Igen érdekes figyelmeztetés

(1—3)

A SELYEM-TERMELŐKHEZ.

Alólirt értesíteni kívánom a t. cz. közönséget, hogy egy olasztársulat által selyem gubók
bevéltásával levén megbízva: az ezen évben termelendő NYERSGUBÓKAT mel-
tányos árban, a legjobb minőségűek fontját egy új-frttal fizetve, bevélt-
tani hajlandó leszek. — Egyszersmind felkérem az illetőket, hogy az általam tett
ajánlat mellett vállalkozni akarók e részbeni szándékukat s a termelendő gubók hoz-
závetőleges menyinyiséget nekem legfőlebb jövő március hó közepéig bér-
mentes levelekben tudatni sziveskedjenek, hogy magamat egyebekre nézve is, de
különösen a megkívántató jóféle selyemhernyó-tojások menyinyisége iránt,
melyek latja 1 új frttal „Juhászhoz“ czimzett fűszer kereskedésben lesznek
kaphatók: idejekorán magamat tájékozhasssam.

Kolozsvártt, febr. 8. 1862.

BARABÁS KÁROLY özvegye.

(476)

Jószágok haszonbérbe és örökroni eladása.

(1—3)

1. Háromszéken Szörcsén, Kézdí-Vásárhelyhez 2, és Kovásznához 1 mtföld távol-
ságra, egy 160 (1600 □ öles) hold szántó- és kaszálóból álló jószág, udvarral, veteményes
kerttel, kőházzal és jó csűrrel együtt jelen 1862-ik év Sz.-György-napjától fogva 6 vagy 9
egymásutáni évekre haszonbérbe adandó. — Értekezhetni felőle bérmentes levél által
vagy személyesen mártius végéig M.-Vásárhelytől, azontul Szörtsén M.-szörtsei Szörtsey
Benedek ural.

2. Alsó-Fehérvármegyében Diódon, Tövishez 1/8, N.-Enyedhez 1 és Gyulaféhevár-
hoz 2 mtföld távolaságra egy 108 (1600 □ öles) hold szántó, kaszáló- és szőlőhegyből álló jószág,
három gyümölcsös kerttel és két pataki, 2-2 kerekű lisztelő malommal együtt, mely két
malomnak évi tiszta jövedelme: 800 újfrt., örökroni eladó, vagy pedig haszonbérbe adandó
jelen 1862-ik év Sz.-György-napjától fogva 6-tól 10 évig, — valamint

3. Nagy-Enyeden a magyarutezában, a piacztól kezdve a 11-ik házszám alatt, egy
1096 □ öli területű, 9 1/2 öli szélességű s a kolégyomutezába hasonló szélességgel kinyuló
napkeleti soron levő, még használható kőfallal és jó boltozatos pincével ellátott telek
örökroni eladó. E két utóbbi pont alatti tárgyakról értekezhetni bérmentes levél
által vagy személyesen mártius végéig M.-Vásárhelytől, a tulajdonossal, Szörtsei Ször-
tsey Gyerővel.

(478)

Hirdetmény.

(1—1)

Filipowszki Romuald Blasius August és Filipowszki Szeverin
Bernard, mindketten édes testvérek és fiai már rég meghalálozott anyjuk Zászlawszka
Antonia Salomeának, kéri az ő drága szertett atyjoktól Filipowszki Johann
Kántyt, sziveskednék lakhelyéről alólirtat értesíteni posta útján, a levelet czimezve:
„Filipowszki Romuald és k. és uradalmi napidíjoknak, Magyar-Láposon át Strim-
bulba“

Strimbul, február 6-án 1862,

Filipowszki Romuald.

STEIN JÁNOS

könyvárusnál Kolozsvártt megjelent és kapható:

Az akadémia igazsága.

A közvélemény eleibe terjeszti Brassai Sámuel. Ára 50 kr. osztr. ért.

Gr. MONTE CRISTO,

Regény Dumas Sándortól. Francziából fordította Sio.

I-ső kötet ára 30 kr.

Honvédek könyve

Történelmi adattár az 1848-ki és 1849-ki magyar hadjáratból.

Kiadja és szerkeszti Vahot Imre. Szerkesztő-társ: Gánoczy Floris.

III-dik kötet. (A temesvári csata tervrajzával.) Ára 1 frt 20 kr.